

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Соціальний захист населення

Шифр та назва спеціальності

072 – Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Інститут

ННІ Економіки менеджменту і міжнародного бізнесу

Освітня програма

Фінанси і банківська справа

Кафедра

Обліку і фінансів (205)

Рівень освіти

Бакалавр

Тип дисципліни

Вибіркова

Семестр

6

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Насібова Ольга Вікторівна

olha.nasibova@khpi.edu.ua

Доктор економічних наук, професор кафедри обліку і фінансів НТУ "ХПІ"

Досвід роботи - 20 років. Автор понад 85 наукових та навчально-методичних праць.

Курси: "Страховання та страхова справа", "Фінансові ринки", "Банківський менеджмент", "Ринок фінансових послуг", "Управління фінансовими ризиками".

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Юр'єва Ірина Анатоліївна

Iryna.Yurieva@khpi.edu.ua

Кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і фінансів

Автор та співавтор понад 287 наукових та методичних публікацій.

Курси: «Соціальна відповідальність», «Фінансова безпека та фінансові ризики», «Податкове планування та податкові ризики», «Інформаційно-комунікаційне забезпечення управління підприємством», «Аналіз ефективності бізнесу та бізнес моделі», «Оподаткування в галузях економіки», "Організація і методика податкових перевірок".

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Курс «Соціальний захист населення» передбачає ознайомлення з найактуальнішими підходами зарубіжних і вітчизняних авторів щодо фінансового забезпечення соціального захисту населення, розкриває бачення викладача, сформованого на основі власних досліджень. В ході навчання

студенти дізнаються як орієнтуватися в системі джерел соціального законодавства України та міжнародно-правового регулювання соціального захисту, обґрунтовувати пріоритети та розраховувати показники фінансового забезпечення соціального захисту населення, розраховувати різноманітні види соціальних виплат для всіх верств населення, які мають право на їх отримання, аналізувати соціальні індикатори, прогнозувати наслідки та тенденції розвитку системи соціального забезпечення та соціальної підтримки і знаходити правильні управлінські рішення, формувати власні погляди на події, процеси та явища в системі соціального захисту населення.

Мета та задачі дисципліни

Оволодіння теоретичними знаннями та практичними навичками у галузі управлінської діяльності, пов'язаної з фінансовим забезпеченням соціального захисту населення (в т. ч. на рівні держави, підприємств та домогосподарств).

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль - залік.

Компетентності

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК03. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК05. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК04. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.

СК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

Результати навчання

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування.)

ПР08. Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 150 год. (5 кредитів ECTS): лекції – 30 год., практичні роботи – 30 год., самостійна робота – 90 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

«Фінанси», «Бюджетна система», «Податкова система».

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться інтерактивно з використанням мультимедійних технологій. Під час практичних занять використовуються ситуації та реальні аналітичні показники, соціальні індикатори, фінансова звітність. Усі практичні завдання максимально наближені до реальної діяльності фінансових та соціальних інститутів й формування висновків з розрахунків, проведених в рамках виконання поставлених на практичних заняттях завдань, має враховувати сучасний стан економіки країни та регіону. Акцентується увага на використанні інформаційних технологій у сфері соціального захисту населення.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Соціальний захист населення: зміст та засади функціонування

Поняття та значення соціального захисту населення. Суб'єкти і об'єкти соціального захисту. Характеристика функцій соціального захисту. Еволюція систем соціального захисту населення у світі. Форми реалізації соціального захисту населення. Поняття, принципи та структурні особливості систем соціального захисту населення в різних країнах світу. Формування системи соціального захисту в Україні.

Тема 2. Соціальна політика держави

Соціальна політика як необхідна складова суспільного розвитку. Сутність соціальної політики, її правове та фінансове забезпечення. Об'єкт, предмет, методи і завдання соціальної політики. Основні напрями та пріоритети соціальної політики. Принципи реалізації соціальної політики. Суб'єкти, механізми і інструменти соціальної політики. Людина як суб'єкт соціальної політики.

Тема 3. Управління системою соціального захисту населення

Органи державної влади, їх роль в організації соціального захисту населення. Міністерство соціальної політики в Україні: основні завдання, права, функції та напрями його діяльності. Місцеві відділи соціального захисту населення, їх призначення і завдання. Пенсійний фонд України. Накопичувальний фонд. Фонд соціального страхування України. Фонд загальнообов'язкового соціального страхування України на випадок безробіття. Недержавні інститути та їх роль у здійсненні соціального захисту населення.

Тема 4. Компенсаційні механізми, гарантії, пільги в системі соціального захисту населення

Державні соціальні гарантії та державні соціальні стандарти. Поняття прожиткового мінімуму, межі малозабезпеченості, межі бідності. Індексація грошових доходів населення. Державні гарантії жертвам нацистських переслідувань та політичних репресій. Соціальні гарантії Героям праці, Героям України. Соціальні гарантії громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Тема 5. Бюджетне забезпечення соціального захисту населення

Бюджетне фінансування видатків на соціальний захист населення. Державна допомога сім'я з дітьми. Державна допомога малозабезпеченим сім'ям. Державна допомога інвалідам. Соціальний захист ветеранів війни та праці. Допомога у вирішенні житлового питання. Державна допомога молоді.

Тема 6. Податкове регулювання соціального захисту населення

Податкова підтримка малозабезпечених та соціально вразливих верств населення. Інструментарій податкового регулювання ефективної зайнятості населення. Податкове стимулювання недержавного соціального та пенсійного страхування. Механізм сплати єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Механізм сплати збору на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій.

Тема 7. Державні цільові фонди в системі соціального захисту населення

Місце соціального страхування у системі соціального захисту населення. Необхідність та економічна сутність соціального страхування. Характеристика функцій і принципів організації соціального страхування.

Тема 8. Соціальне страхування тимчасової втрати працездатності

Формування та використання фонду соціального страхування. Матеріальне забезпечення та соціальні послуги за страхуванням з тимчасової втрати працездатності. Порядок обчислення середньої заробітної плати (доходу) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням. Допомога на період тимчасової непрацездатності. Допомога по вагітності та пологах. Допомога на поховання.

Тема 9. Соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання

Сутність соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Матеріальне забезпечення та соціальні послуги у разі настання нещасного випадку та професійного захворювання.

Тема 10. Соціальне страхування на випадок безробіття

Необхідність та економічний зміст страхування на випадок безробіття. Організаційно-фінансові засади діяльності фонду соціального страхування на випадок безробіття. Види матеріального забезпечення та соціальних послуг у випадку безробіття. Розрахунок суми страхових виплат у випадку безробіття.

Тема 11. Медичне страхування

Медичне страхування. Сутність, завдання і форми медичного страхування. Проблеми та перспективи запровадження обов'язкового медичного страхування в Україні. Характеристика ринку добровільного медичного страхування в Україні.

Тема 12. Фінансове забезпечення пенсійного захисту

Сутність фінансового забезпечення пенсійного захисту населення. Інституційні засади побудови системи фінансового забезпечення пенсійного захисту населення. Фінансовий механізм пенсійного забезпечення. Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування. Страховий стаж. Поняття і види пенсій у солідарній пенсійній системі. Спеціальне пенсійне забезпечення. Призначення та виплата пенсій. Пенсійні виплати за рахунок накопичувальної системи пенсійного страхування.

Тема 13. Недержавне фінансове забезпечення соціального захисту населення

Система недержавного пенсійного страхування та її принципи. Види та суб'єкти недержавного пенсійного забезпечення. Управління активами недержавних пенсійних фондів. Інвестиційна діяльність недержавних пенсійних фондів. Пенсійні виплати. Страхові компанії в системі недержавного пенсійного забезпечення.

Тема 14. Світові механізми соціального захисту населення

Поняття, принципи та структурні особливості систем соціального захисту населення в різних країнах світу. Роль міжнародної організації праці та інших міжнародних організацій у захисті соціальних прав людини. Розвиток національних систем соціального захисту населення у світі. Міжнародні соціальні стандарти. |

Теми практичних занять

Тема 1. Соціальний захист населення: зміст та засади функціонування

Тема 2. Соціальна політика

Тема 3. Управління системою соціального захисту населення

Тема 4. Компенсаційні механізми, гарантії, пільги в системі соціального захисту населення

Тема 5. Бюджетне забезпечення соціального захисту населення

Тема 6. Податкове регулювання соціального захисту населення

Тема 7. Державні цільові фонди в системі соціального захисту населення

Тема 8. Соціальне страхування тимчасової втрати працездатності

Тема 9. Соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання

Тема 10. Соціальне страхування на випадок безробіття

Тема 11. Медичне страхування

Тема 12. Фінансове забезпечення пенсійного захисту

Тема 13. Розрахунок пенсійних виплат

Тема 14. Недержавне фінансове забезпечення соціального захисту населення

Тема 15. Світові механізми соціального захисту населення

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені.

Самостійна робота

Курс передбачає виконання індивідуального завдання – реферату за проблемними питаннями курсу. Результат написання реферату оформлюється у письмовий звіт та готується презентація. Студентам також рекомендуються додаткові матеріали (відео, статті) для самостійного вивчення і аналізу.

Література та навчальні матеріали

Основна література:

1. Насібова О. В. Фінанси соціального захисту населення: монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. 372 с.
2. Насібова О. В. Теоретичні аспекти фінансового забезпечення соціального захисту населення. *Економіка та держава*. 2019. Вип. 8. С. 35–40. URL: http://business-navigator.ks.ua/journals/2018/49_2018/41.pdf
3. Насібова О. В. Фінансова складова системи соціальних пільг. *Бізнес-навігатор*. 2019. Вип. 6.1-2 (56). С. 155–161. URL: http://www.business-navigator.ks.ua/journals/2019/56_2_2019/29.pdf
4. Насібова О. В. Державне фінансове регулювання системи соціальних послуг. *Підприємництво та інновації*. 2019. Вип. 10. С. 155–159. URL: <http://www.ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/250/243>
5. Насібова О. В. Механізм реалізації державних стандартів і гарантій соціального розвитку. *Український журнал прикладної економіки*. 2019. Том 4. № 4. С. 375–387. URL: http://ujae.org.ua/wp-content/uploads/2020/06/ujae_2019_r04_a42.pdf
6. Насібова О. В. Формування фінансового забезпечення соціального захисту населення у XX столітті. *Бізнес Інформ*. 2020. № 7. С. 248–261. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2020-7_0-pages-248_261.pdf
7. Насібова О. В. Фінанси соціального захисту сільського населення. *Агросвіт*. 2020. № 17–18. С. 53–59. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/17-18_2020/9.pdf
8. Насібова О. В. Благодійність як джерело фінансових ресурсів соціального захисту населення. *Ефективна економіка*. 2020. № 10. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2020/62.pdf
9. Nasibova O.V., Lyashko D.Yu., Chemchukalenko R.A., Shelest O.L., Diachenko K.S. Financial regulation of social development in Ukraine. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2021. Т. 6. № 41. С. 182–190. Doi: <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v6i41.251430>
10. Насібова О. В. Фінансовий механізм соціального захисту як інструмент регулювання рівня життя населення. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 10. С. 48–54. Doi: 10.32702/2306-6814.2021.10.48
11. Чугунов І. Я., Насібова О. В. Фінансові імперативи розвитку соціального захисту населення. Вісник КНТЕУ. 2021. № 2(136). С. 114–130. URL: <http://visnik.knute.edu.ua/files/2021/02/11.pdf>
12. Чугунов І. Я., Насібова О. В. Еволюція фінансового забезпечення соціального захисту населення. Вісник КНТЕУ. 2020. № 4(132). С. 106–120. URL: <http://visnik.knute.edu.ua/files/2020/04/10.pdf>
13. Chugunov I., Nasibova O. Financial potential of the population's social protection system. *Sciences of Europe*. Praha, Czech Republic. 2021. Vol. 3. № 62. pp. 44–49. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/finansoviy-potentsial-sistemi-sotsialnogo-zahistu-naselesslya>
14. Chugunov I., Nasibova O. Financial support of social protection of the population in countries with developed and transformation economy. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2021. 11/01-XVII. pp. 154–158. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110117/papers/A_33.pdf
15. Chugunov I., Nasibova O. Public funding of social protection: Impact on social indicators in Eurozone countries. *Investment Management and Financial Innovations*. Vol. 18. Issue 2. 2021. pp. 181–192. URL: <https://www.businessperspectives.org/index.php/journals/investment-management-and-financial-innovations/issue-381/public-funding-of-social-protection-impact-on-social-indicators-in-eurozone-countries>

Додаткова література:

1. Матрос О.О. Система соціального захисту в Україні : навчальний посібник. Умань : Візаві, 2021. 175 с.
2. Насібова О. В. Діджитал-технології фінансового забезпечення соціальної сфери. Економічний вісник університету. 2021. № 49. С. 200–208. Doi: <https://doi.org/10.31470/2306-546X-2021-49-200-208>
3. Юр'єва І.А., Яцина В.В. Формування соціальних інновацій діяльності в контексті соціальної відповідальності трудового потенціалу підприємств. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (Економічні науки)*, 2021. № 3 С.–32-35.
4. Юр'єва І.А., Гаряєва Г.М. Міжнародні підходи соціально-трудова відносин та ведення бізнесу. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (Економічні науки)*, 2021. № . 4С. –8-11.
5. Юр'єва І.А. Сучасні тенденції зайнятості як перспективи розвитку соціально-економічних відносин в підприємстві Всеукраїнська науково-практична конференція «Слобожанські наукові читання: соціально-економічні та гуманітарно-правові виміри», Харків, 15 листопада 2022 р Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 15-16 листопада 2022 року: Харків:НТУ «ХПІ», 2022. / за ред. проф.Краснокутської Н.С., доц. Решетняк Н.Б., доц. Волоснікової Н.М. – 175 с. Укр, англ. мовами.С.107-110
6. Юр'єва І.А. Технології у соціальній сфері /Результати наукових конференцій Навчально-наукового інституту економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу НТУ «ХПІ» за 2022 рік в 2 т. – Харків : НТУ «ХПІ», 2022. Т. 2 : Труді XIII-ої Міжнародної науково-практичної Internet- конференції студентів та молодих вчених «Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність «Форвард-2022» 25 грудня 2022 р. – 2022. С. 165-166
7. Yurieva I.A. An intrgratrd approach of types of social respqnsibility | Слобожанські наукові читання: соціально-економічні та гуманітарно-правові виміри: Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції, 17-18 жовтня 2023 року: Харків:НТУ «ХПІ», 2023. / за ред. проф. Краснокутської Н.С., доц. Решетняк Н.Б., доц. Волоснікової Н.М. С.388-393. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/70385> |

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді: підсумкової контрольної роботи (20%); Індивідуальної роботи (20%) та виконання самостійної роботи студента (60%). 60% самостійної роботи складаються з:

- 40% поточного оцінювання (включаючи підготовку презентації в powerpoint, доповіді за темами та роботу на практичних заняттях);
- 20% поточного семестрового контролю (тести).

Передбачена рейтингова система отримання оцінки. Залік виконується письмово та містить: (20 тестових завдань з теорії + розв'язання задачі)

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та добросовісності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність.

Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/> |

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувач кафедри
Олександр МАНОЙЛЕНКО

Дата погодження, підпис

Гарант ОП
Марина ШЕВЧЕНКО